KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 17.6.2025 r.
COM(2025) 314 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI

DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO

Sprawozdanie roczne dla organu udzielającego absolutorium w sprawie audytów wewnętrznych przeprowadzonych w 2024 r.

{SWD(2025) 159 final}

Spis treści

1.CELE I ZAKRES SPRAWOZDANIA 2

2.MISJA SŁUŻBY AUDYTU WEWNĘTRZNEGO: ODPOWIEDZIALNOŚĆ, NIEZALEŻNOŚĆ I OBIEKTYWIZM 2

3.PRZEGLĄD PRAC AUDYTOWYCH 3

3.1. Realizacja planu audytów na 2024 r. 3

3.2. Dane statystyczne dotyczące zaleceń Służby Audytu Wewnętrznego 5

4.WYNIKI PRAC AUDYTOWYCH WYKONANYCH W 2024 R. 7

4.1. Ogólne wyniki kontroli wykonania zadań 7

4.1.1. Procesy finansowe 8

4.1.2. Procesy operacyjne 9

4.1.3. Procesy wsparcia 9

4.2. Ograniczone wnioski Służby Audytu Wewnętrznego 11

4.3. Ogólne wnioski dotyczące zarządzania finansami przez Komisję 11

5.KONSULTACJE Z ZESPOŁEM KOMISJI DS. NIEPRAWIDŁOWOŚCI FINANSOWYCH 12

1. Cele i zakres sprawozdania

Niniejsze sprawozdanie ma na celu przekazanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informacji na temat **audytów wewnętrznych przeprowadzonych w 2024 r. przez Służbę Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej w dyrekcjach generalnych, służbach oraz agencjach wykonawczych Komisji** ([1]). Stanowi ono część procedury udzielania absolutorium. Zawiera ono: (i) podsumowanie dotyczące liczby i rodzajów przeprowadzonych audytów wewnętrznych; (ii) zestawienie głównych wydanych zaleceń oraz (iii) podjętych w związku z nimi działań. Zgodnie z art. 118 ust. 8 i art. 253 rozporządzenia finansowego ([2]) Komisja przekazuje to sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Jest ono oparte na sprawozdaniu sporządzonym zgodnie z art. 118 ust. 4 rozporządzenia finansowego przez audytora wewnętrznego Komisji dotyczącym audytów przeprowadzonych przez Służbę Audytu Wewnętrznego oraz na innych ukończonych w 2024 r. sprawozdaniach w sprawie zadań ([3]).

Ponadto zgodnie z wymogami art. 118 ust. 5 rozporządzenia finansowego sprawozdanie koncentruje się na ogólnej zgodności z zasadami należytego zarządzania finansami i wykonania poprzez przedstawienie ogólnych wyników dotyczących wykonania oraz ogólnych wniosków dotyczących zarządzania finansami (sekcja 4) ([4]).

2. Misja Służby Audytu Wewnętrznego: odpowiedzialność, niezależność i obiektywizm

Misją Służby Audytu Wewnętrznego jest zwiększenie i ochrona wartości organizacyjnej poprzez zapewnienie Komisji poświadczenia wiarygodności, wskazówek, spostrzeżeń oraz prognoz, które są obiektywne i oparte na analizie ryzyka. W tym celu Służba Audytu Wewnętrznego w ramach swojego planu audytu:

- przeprowadza niezależną ocenę skuteczności procesów zarządzania, zarządzania ryzykiem i kontroli w odniesieniu do operacji, działań i transakcji finansowych („usługi poświadczania wiarygodności") oraz
- zapewnia doradztwo, spostrzeżenia i prognozy („usługi inne niż usługi poświadczania wiarygodności").

Usługi poświadczania wiarygodności są świadczone w celu potwierdzenia lub sprawdzenia, czy:

a. ryzyko podlega odpowiedniej i stałej identyfikacji, ocenie i zarządzaniu;

b. istotne informacje finansowe, zarządcze i operacyjne są dokładne, wiarygodne i aktualne;

c. przestrzegane są polityki, procedury oraz obowiązujące przepisy ustawowe i wykonawcze Komisji;

d. Komisja osiąga swoje cele w sposób skuteczny i wydajny oraz

([1]) W sprawozdaniu nie uwzględniono Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, europejskich agencji zdecentralizowanych, Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych ani innych autonomicznych instytucji poddawanych audytowi przez Służbę Audytu Wewnętrznego, dla których sporządza się osobne sprawozdania roczne.

([2]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2024/2509 z dnia 23 września 2024 r. zastępujące rozporządzenie (UE, Euratom) 2018/1046 (art. 247).

([3]) W niniejszym sprawozdaniu uwzględniono sprawozdania z audytu ukończone w okresie od 1 lutego 2024 r. do 31 stycznia 2025 r., z wyjątkiem audytu zarządzania zasobami ludzkimi w Dyrekcji Generalnej ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych, którego dotyczy końcowe sprawozdanie z audytu opublikowane 10 marca 2025 r. i w drodze wyjątku uwzględnione w rocznym sprawozdaniu z audytu wewnętrznego za 2024 r.

([4]) Podsumowanie wiarygodności przedstawione przez Służbę Audytu Wewnętrznego jest publikowane równolegle z niniejszym sprawozdaniem w sprawozdaniu rocznym z zarządzania i wykonania dotyczącym budżetu UE.

e. w całej Komisji wspiera się opracowywanie i utrzymywanie wysokiej jakości procesów kontroli.

Niezależność prac Służby Audytu Wewnętrznego jest zapisana w rozporządzeniu finansowym oraz jej **statucie** ([5]) przyjętym przez Komisję. Statut ten przewiduje, że w celu zapewnienia obiektywności opinii oraz unikania konfliktów interesu kierownictwo i audytorzy tej służby muszą zachowywać niezależność w stosunku do działań i operacji, które są przedmiotem ich oceny. W przypadku rzeczywistego lub domniemanego naruszenia obiektywizmu audytorów szczegóły tego naruszenia muszą zostać ujawnione. Jeżeli audytor wewnętrzny uzna to za konieczne, może zwrócić się bezpośrednio do przewodniczącego Komisji lub kolegium komisarzy.

Służba Audytu Wewnętrznego wykonuje swoje zadania zgodnie z rozporządzeniem finansowym, międzynarodowymi standardami profesjonalnej praktyki audytu wewnętrznego ([6]) oraz kodeksem etyki Instytutu Audytorów Wewnętrznych.

Rolą Komitetu ds. Audytu ustanowionego na mocy art. 123 rozporządzenia finansowego jest zapewnienie niezależności Służby Audytu Wewnętrznego, monitorowanie jakości audytów wewnętrznych oraz zapewnienie, aby służby Komisji, jej agencji wykonawczych i innych organów uwzględniały i wdrażały zalecenia. Służba Audytu Wewnętrznego: (i) informuje o istotnych kwestiach wynikających z jej audytów oraz o ewentualnych usprawnieniach procesów poddanych audytowi; (ii) przedstawia coroczne ogólne wnioski na temat stanu zarządzania finansami w Komisji; oraz (iii) składa sprawozdania (co najmniej raz w roku) na temat swojej misji i wyników, zgodnie z rocznym planem audytów. Sprawozdania te obejmują ekspozycję na znaczące ryzyko, kwestie związane z kontrolą, kwestie dotyczące ładu korporacyjnego i inne kwestie.

Komitet ds. Audytu wspiera kolegium w wypełnianiu jego obowiązków wynikających z Traktatów, rozporządzenia finansowego oraz innych dokumentów statutowych. W tym celu: (i) zapewnia on niezależność Służby Audytu Wewnętrznego; (ii) monitoruje jakość audytu wewnętrznego; (iii) zapewnia, aby służby Komisji odpowiednio uwzględniały zalecenia z audytów wewnętrznych i zewnętrznych; oraz (iv) zapewnia podjęcie odpowiednich działań następczych na podstawie tych zaleceń. W ten sposób Komitet ds. Audytu pomaga Komisji osiągnąć większą skuteczność i wydajność w osiąganiu jej celów. Ułatwia on również kolegium prowadzenie nadzoru nad realizowanymi przez Komisję procesami zarządzania, procedurami zarządzania ryzykiem i praktykami w zakresie kontroli wewnętrznej ([7]).

Służba Audytu Wewnętrznego nie prowadzi audytu systemów kontroli państw członkowskich w odniesieniu do funduszy UE. Tego rodzaju audyty sięgają poziomu indywidualnych beneficjentów i przeprowadzają je audytorzy wewnętrzni państw członkowskich, krajowe instytucje audytowe, inne dyrekcje generalne Komisji oraz Trybunał Obrachunkowy. Służba Audytu Wewnętrznego prowadzi jednak audyt przedsięwziętych przez Komisję środków służących do nadzorowania i kontrolowania: (i) organów w państwach członkowskich; oraz (ii) innych organów odpowiedzialnych za wypłatę funduszy UE. Zgodnie z art. 118 ust. 2 rozporządzenia finansowego Służba Audytu Wewnętrznego korzysta z pełnego i nieograniczonego dostępu do wszystkich informacji niezbędnych do wykonywania swoich obowiązków, w tym w razie konieczności także na miejscu w państwach członkowskich oraz w państwach niebędących członkami UE.

3. Przegląd prac audytowych

3.1. Realizacja planu audytów na 2024 r.

Służba Audytu Wewnętrznego wdrożyła plan audytów na 2024 r. w kontekście rosnącej presji na zasoby w niektórych dyrekcjach generalnych Komisji oraz szerszych wyzwań związanych z rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie i innych pojawiających się kryzysów geopolitycznych. Do daty granicznej 31 stycznia 2025 r.

([5]) Komunikat do Komisji, Statut Służby Audytu Wewnętrznego Komisji Europejskiej, C (2022)8450 final z dnia 28 listopada 2022 r.

([6]) Globalne standardy audytu wewnętrznego weszły w życie 9 stycznia 2025 r. Zastępują one międzynarodowe ramowe zasady praktyk zawodowych Instytutu Audytorów Wewnętrznych z 2017 r., które miały zastosowanie w 2024 r.

(7) Aby uzyskać więcej informacji, zob. komunikat do Komisji, Statut Komitetu Komisji Europejskiej ds. Audytu, C (2020) 1165 final z dnia 27 lutego 2020 r.

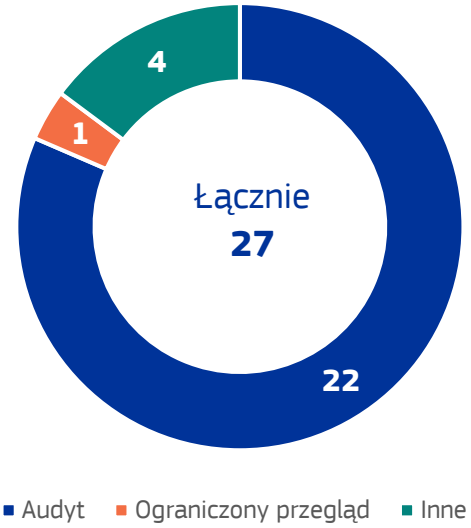
Służba Audytu Wewnętrznego **zakończyła** ([8]) łącznie **26 zadań** (audyty, ograniczone przeglądy i inne) w dyrekcjach generalnych i służbach Komisji ([9]). Oznacza to wykonanie zaktualizowanego planu audytów na 2024 r. na poziomie 93 %. Ponadto w marcu 2025 r. ukończono jedno sprawozdanie z audytu, które wyjątkowo uwzględniono w rocznym sprawozdaniu z audytu wewnętrznego za 2024 r. ([10])

Zgodnie ze swoim statutem i międzynarodowymi standardami audytu Służba Audytu Wewnętrznego planuje swoje czynności audytowe na podstawie oceny ryzyka i analizy zdolności. Ma to na celu sporządzenie planu audytów obejmującego obszary najwyższego ryzyka, a tym samym maksymalizującego wartość dodaną Służby Audytu Wewnętrznego, oraz pomagającego zapewnić najlepsze wykorzystanie zasobów, a także wydajną i skuteczną realizację planu. Służba Audytu Wewnętrznego regularnie monitoruje realizację planu audytów i w razie potrzeby go koryguje.

Służba Audytu Wewnętrznego **podjęła działania następcze w związku z 56 wcześniejszymi zadaniami dotyczącymi audytu**, aby przeprowadzić przegląd wykonania zaleceń, i sporządziła 75 ([11]) notatek z działań następczych skierowanych do odpowiednich dyrekcji generalnych i służb. W rezultacie zamknięto 21 zadań ([12]). Służba Audytu Wewnętrznego stwierdziła, że wszystkie zalecenia zostały skutecznie wykonane, natomiast 35 zadań pozostaje otwartych, gdyż do daty granicznej zalecenia były w trakcie realizacji.

Na wykresach poniżej przedstawiono ogólną **liczbę i podział zadań według ich rodzaju**, zakończonych do dnia, na który przypada data graniczna, czyli do 31 stycznia 2025 r.

Zadania według rodzaju

Źródło: Komisja Europejska

(8) Audyt dotyczący wielu podmiotów obejmujący strategie zwalczania nadużyć finansowych w obszarze działań zewnętrznych uznaje się za zakończony, mimo że w przypadku jednej z czterech służb Komisji objętych zakresem audytu (Dyrekcja Generalna ds. Partnerstw Międzynarodowych) końcowe sprawozdanie z audytu nie zostało opublikowane do daty granicznej 31 stycznia 2025 r. Oczekuje się, że sprawozdanie to zostanie włączone do rocznego sprawozdania z audytu wewnętrznego za 2025 r.

([9]) Otoczenie audytowe Służby Audytu Wewnętrznego Komisji obejmuje łącznie 50 jednostek organizacyjnych (departamentów). W odniesieniu do niektórych z tych jednostek w 2024 r. wydano więcej niż jedno sprawozdanie końcowe z audytu lub przeglądu. Szczegółowy przegląd jednostek, w odniesieniu do których wydano sprawozdania końcowe z audytu i przeglądu, znajduje się w dokumencie roboczym służb Komisji.

([10]) Audyt zarządzania zasobami ludzkimi w Dyrekcji Generalnej ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych, w odniesieniu do którego projekt sprawozdania został opublikowany 19 grudnia 2024 r., a końcowe sprawozdanie z audytu – 10 marca 2025 r.

([11]) W odniesieniu do niektórych zadań dotyczących audytu działania następcze podejmowano więcej niż raz, a niektóre notatki z działań następczych obejmowały więcej niż jedno zadanie dotyczące audytu.

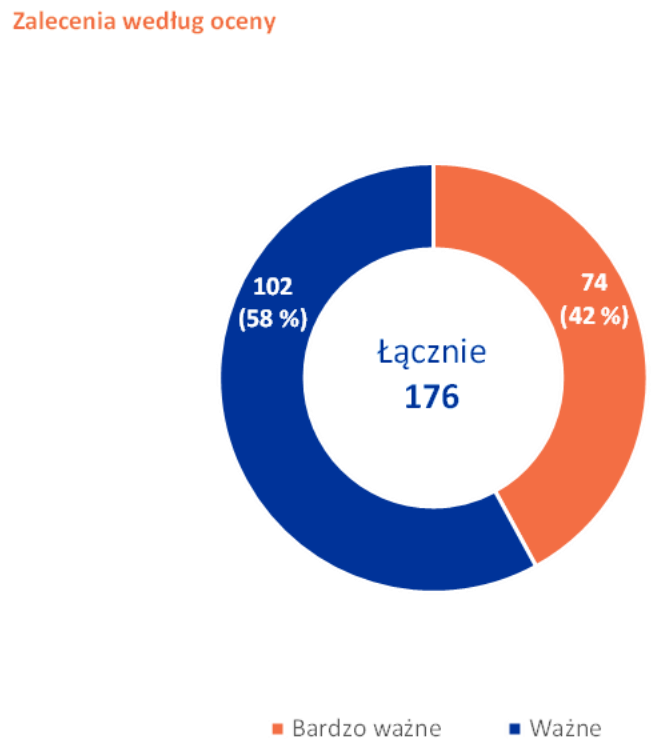
([12]) Wykaz audytów, które zamknięto po przeprowadzeniu działań następczych, znajduje się w sekcji 2.2 dokumentu roboczego służb Komisji.

W 2024 r. Służba Audytu Wewnętrznego sporządziła **43 sprawozdania**(końcowe sprawozdania z audytu i notatki z wnioskami). **Liczba sprawozdań** przewyższa liczbę zadań, ponieważ w przypadku niektórych zadań dotyczących wielu jednostek poddanych audytowi ([13]) Służba Audytu Wewnętrznego sporządziła kilka sprawozdań dla poszczególnych jednostek objętych zakresem audytu. W 2024 r. przeprowadziła siedem audytów obejmujących wiele dyrekcji generalnych lub audytów dotyczących wielu podmiotów (i wydała 21 sprawozdań końcowych związanych z tymi audytami).

3.2. Dane statystyczne dotyczące zaleceń Służby Audytu Wewnętrznego

ZALECENIA WYDANE W 2024 R.([14])

W wyniku czynności audytowych przeprowadzonych w 2024 r. Służba Audytu Wewnętrznego wydała **176 zaleceń**. Jak przedstawiono poniżej, 58 % tych zaleceń oceniono jako ważne, a 42 % jako bardzo ważne, przy braku zaleceń ocenionych jako kluczowe. W odniesieniu do wszystkich (częściowo) zaakceptowanych zaleceń jednostki poddane audytowi opracowały plany działania.

Źródło: Komisja Europejska, Służba Audytu Wewnętrznego

([13]) Dotyczy to audytów obejmujących wiele dyrekcji generalnych lub służb Komisji (audyty dotyczące wielu dyrekcji generalnych) lub audytów przeprowadzanych w departamentach Komisji i w agencjach zdecentralizowanych lub innych autonomicznych instytucjach (audyty dotyczące wielu podmiotów).

([14]) W tym cztery zalecenia (jedno bardzo ważne i trzy ważne) z audytu dotyczącego zarządzania zasobami ludzkimi w Dyrekcji Generalnej ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych, który ukończono 10 marca 2025 r. Audyt ten i zawarte w nim zalecenia nie zostały jednak uwzględnione w końcowym sprawozdaniu ogólnym z 2024 r. skierowanym do Komitetu ds. Audytu.

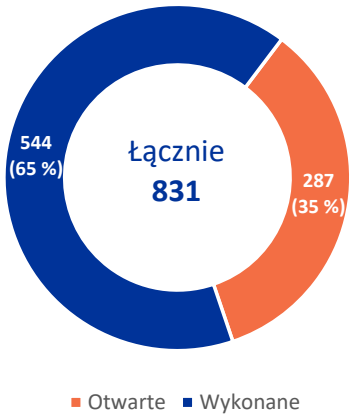
W 2024 r. jednostki poddane audytowi zaakceptowały **174 zalecenia** i częściowo zaakceptowały dwa zalecenia. W odniesieniu do wszystkich (częściowo zaakceptowanych) zaleceń jednostki poddane audytowi opracowały plany działania. Te plany działania zostały przekazane Służbie Audytu Wewnętrznego, która następnie oceniła je jako zadowalające lub zażądała przedstawienia ich zmienionej wersji.

ZALECENIA WYDANE W LATACH 2020–2024([15])

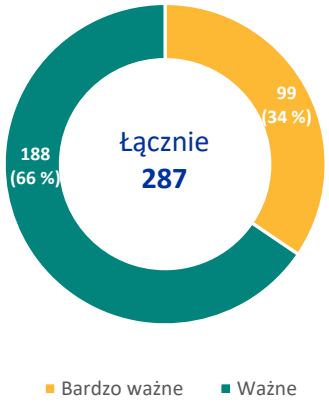
Służba Audytu Wewnętrznego sporządziła kompleksowy przegląd działań następczych w związku z zaleceniami, których termin wykonania został przekroczony o ponad sześć miesięcy. Przegląd ten został skierowany do Komitetu ds. Audytu.

Jak przedstawiono poniżej, na dzień 31 stycznia 2025 r., kiedy to przypada data graniczna, jednostki poddane audytowi oceniły jako zrealizowane 544 (65 %) spośród łącznej liczby 831 (częściowo) zaakceptowanych zaleceń ([16]) wydanych przez Służbę Audytu Wewnętrznego w latach 2020–2024 ([17]). Pozostało łącznie 287 otwartych zaleceń (35 %).

Liczba zaakceptowanych zaleceń wydanych w latach 2020–2024 według statusu (na podstawie oceny dokonanej przez jednostki poddane audytowi)

Liczba otwartych zaleceń według oceny

Źródło: Komisja Europejska, Służba Audytu Wewnętrznego

Spośród wymienionych 287 zaleceń, które pozostały otwarte do daty granicznej, żadne zalecenie nie zostało ocenione jako kluczowe, 99 (34 %) oceniono jako bardzo ważne, a 188 (66 %) oceniono jako ważne.

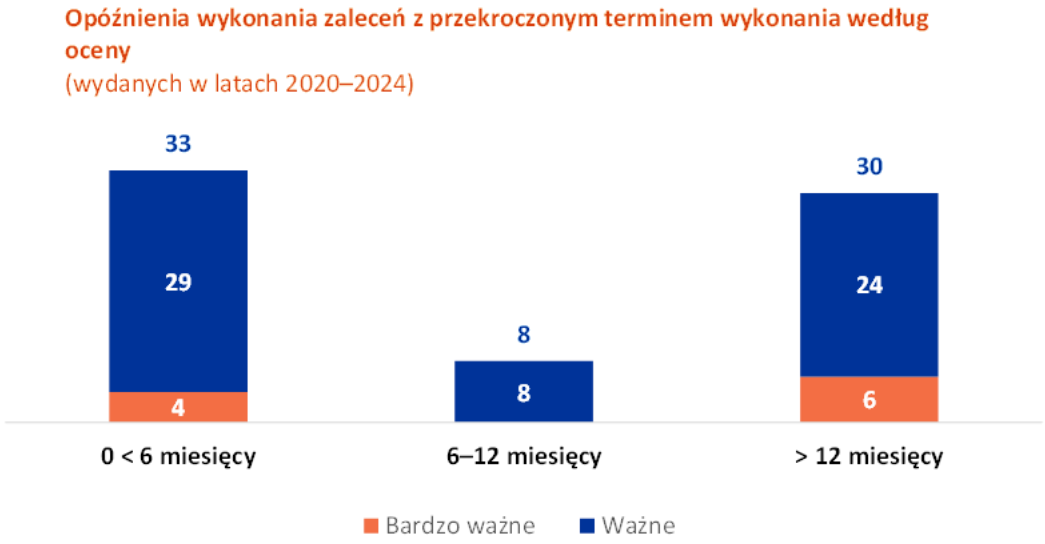
Spośród otwartych zaleceń **w przypadku 71 przekroczono termin wykonania** (zaleceń nie wykonano w pierwotnie uzgodnionym terminie). Zalecenia z przekroczonym terminem wykonania stanowią 8,5 % (częściowo) zaakceptowanych zaleceń. Spośród zaleceń z przekroczonym terminem wykonania w przypadku

([15]) Z wyłączeniem czterech zaleceń wydanych po dacie granicznej 31 stycznia 2025 r., jak wyjaśniono w poprzednim przypisie.

([16]) Spośród 831 zaleceń wydanych w latach 2020–2024 w pełni zaakceptowano 823 zalecenia, częściowo zaakceptowano cztery i cztery odrzucono.

([17]) Wykres przedstawia ocenę zaleceń do daty granicznej. Może ona różnić się od oceny zawartej w pierwotnym sprawozdaniu z audytów, ponieważ w ramach audytu uzupełniającego Służba Audytu Wewnętrznego może uznać, że działania podjęte przez jednostkę poddaną audytowi były wystarczające do częściowego ograniczenia pierwotnie stwierdzonych czynników ryzyka, i w związku z tym zmienić ocenę zalecenia na mniej restrykcyjne.

sześciu bardzo ważnych zaleceń termin wykonania został przekroczony znacznie (tj. zalecenie jest nadal otwarte po upływie ponad sześciu miesięcy od pierwotnego terminu wykonania). Poziom ten jest wyższy w porównaniu z trzema zaleceniami z poprzedniego roku, ale nadal świadczy o ścisłej polityce Służby Audytu Wewnętrznego w zakresie działań następczych dotyczących oceny wykonania jej zaleceń. Bardzo ważne zalecenia ze znacznie przekroczonym terminem wykonania stanowią 0,7 % wszystkich (częściowo) zaakceptowanych zaleceń, które zostały wydane w latach 2020–2024 (w porównaniu z 0,4 % w poprzednim okresie sprawozdawczym). Nie ma żadnych bardzo ważnych zaleceń ze znacznie przekroczonym terminem wykonania wydanych przed 2020 r.

Źródło: Komisja Europejska, Służba Audytu Wewnętrznego

Zasadniczo Służba Audytu Wewnętrznego uważa, że stan wykonania jej zaleceń jest zadowalający i porównywalny ze stanem z poprzednich okresów sprawozdawczych. Świadczy to o tym, że służby Komisji sumiennie wykonują kluczowe i bardzo ważne zalecenia, ograniczając tym samym wyszczególnione przez Służbę Audytu Wewnętrznego czynniki ryzyka.

Część 3 dokumentu roboczego służb Komisji dołączonego do niniejszego sprawozdania zawiera podsumowanie tych bardzo ważnych zaleceń oraz zaleceń ze znacznie przekroczonym terminem.

4. Wyniki prac audytowych wykonanych w 2024 r.

4.1. Ogólne wyniki kontroli wykonania zadań

Aby wesprzeć Komisję w rozwijaniu jej kultury zorientowanej na wyniki oraz zwiększyć nacisk na zapewnienie optymalnego wykorzystania środków finansowych, Służba Audytu Wewnętrznego sfinalizowała 23 zadania audytowe koncentrujące się na wykonaniu zadań przez Komisję. W przypadku około 80 % tych zadań Służba Audytu Wewnętrznego stwierdziła wysokie ryzyko rezydualne w obszarach lub procesach poddanych audytowi, co doprowadziło do wydania bardzo ważnych zaleceń. Odnotowano również różne mocne strony i dobre praktyki (więcej informacji przedstawiono w sekcji 1 dokumentu roboczego służb Komisji).

Zgodnie ze stosowaną przez siebie metodyką i dobrymi praktykami Służba Audytu Wewnętrznego prowadzi audyt wykonania zadań, stosując podejście pośrednie. W jego ramach ocenia, w jaki sposób departamenty Komisji realizują polityki, programy i działania w odniesieniu do związanych z nimi czynników ryzyka. Za pośrednictwem tego podejścia Służba Audytu Wewnętrznego dąży do zapewnienia, by dyrekcje generalne i służby opracowały solidne ramy wykonania oraz określiły odpowiednie narzędzia do pomiaru wyników i kompleksowe systemy monitorowania.

W poniższych sekcjach przedstawiono wnioski Służby Audytu Wewnętrznego dotyczące różnych aspektów wykonania zadań ocenionych w jej audytach w 2024 r. ([18]).

4.1.1. Procesy finansowe

Większość audytów Służby Audytu Wewnętrznego polegała na zapewnieniu kolegium, a także dyrekcji generalnych i służb o wydajnym i skutecznym przeprowadzaniu kontroli wewnętrznych zarządzania finansami (zob. również ogólny wniosek dotyczący zarządzania finansami w sekcji 4.3).

Cztery audyty nie wykazały krytycznych ani bardzo ważnych niedociągnięć w systemach kontroli, mianowicie: 1) audyt strategii zwalczania nadużyć finansowych w obszarze działań zewnętrznych; 2) audyt dotyczący IV etapu zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont 2020" w Agencji Wykonawczej Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych; 3) audyt wyników zarządzania ekspertami w zakresie oceny wniosków w Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury; oraz 4) audyt zamówień publicznych w Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Ustnych.

Pozostałe dziewięć audytów ujawniło **potrzebę poprawy** i doprowadziło do wydania szeregu bardzo ważnych zaleceń ([19]).

Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich poczyniła postępy w zakresie gotowości do opracowania modelu zapewniania wiarygodności w ramach nowych planów strategicznych wspólnej polityki rolnej. Pozostało jednak wiele elementów, które należało dopracować w celu zagwarantowania, że wprowadzone ramy kontroli będą wystarczająco solidne, by zapewnić zgodność wydatków dotyczących wspólnej polityki rolnej w nowym modelu realizacji z ramami prawnymi wspólnej polityki rolnej.

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego oraz Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa zasadniczo opracowały odpowiednie procesy zapewniania wiarygodności w odniesieniu do funduszy wdrażanych w ramach zarządzania dzielonego w celu ograniczenia kluczowych czynników ryzyka i uwzględnienia głównych nowych elementów wprowadzonych przepisami dotyczącymi okresu programowania 2021–2027. Niemniej jednak konieczna będzie aktualizacja jednolitej strategii audytu dyrekcji generalnych, ponieważ niektóre elementy nie były wystarczająco jasne lub nie dopracowano ich wystarczająco na tym etapie okresu programowania. Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej wdraża również Fundusz Solidarności UE w ramach zarządzania dzielonego i pośredniego. Departament wprowadził procesy kontroli w celu zarządzania funduszem, ale potrzebne są dalsze usprawnienia w zakresie jego struktury i skutecznego zarządzania nim.

Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych odpowiednio opracowała oraz wydajnie i skutecznie wdrożyła procesy zarządzania na etapie przygotowywania operacji pomocy makrofinansowej. Konieczna jest jednak dalsza poprawa koncepcji oraz wydajnego i skutecznego wdrażania procesów zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka, a także oznaczania i ochrony szczególnie chronionych informacji jawnych.

W przypadku **zarządzania pośredniego** audyt kontroli zarządzania finansami cywilnych misji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, które to kontrole realizowała Służba ds. Instrumentów Polityki

([18]) Ogółem Służba Audytu Wewnętrznego przeprowadziła 23 zadania audytowe ukierunkowane na wyniki (20 kontroli wykonania zadań i audytów kompleksowych) lub zadania obejmujące niektóre aspekty wykonania zadań (2 audyty informatyczne i 1 ograniczony przegląd informatyczny). Szczegółowe informacje znajdują się w dokumencie roboczym służb Komisji.

([19]) 19 spośród wszystkich 74 bardzo ważnych zaleceń wydanych w 2024 r. (26 %).

Zagranicznej, wykazał, że chociaż służba opracowała i wdrożyła ramy kontroli dostosowane do specyfiki misji, konieczna jest dalsza poprawa ich struktury, która wpływa na ich skuteczną realizację.

Chociaż **Dyrekcja Generalna ds. Partnerstw Międzynarodowych** wprowadziła system kontroli obejmujący wytyczne, szablony, listy kontrolne i szkolenia, aby pomóc we wdrażaniu procedur udzielania dotacji i udzielania zamówień w ramach zarządzania pośredniego z krajami partnerskimi oraz aby delegatury UE mogły przeprowadzać powiązane kontrole *ex ante*, struktura tych elementów systemu kontroli wymaga dalszej poprawy, by zapewnić zgodność z przepisami oraz ich skuteczne i efektywne wdrożenie.

Mimo że **Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji** dokonała ogromnych inwestycji w opracowanie odpowiedniej i innowacyjnej strategii kontroli programu „Horyzont Europa", aby zapewnić zgodną z prawem i regularną realizację programu, a także należyte zarządzanie finansami programu, konieczne są dalsze usprawnienia kluczowych elementów tej strategii kontroli, aby w pełni osiągnąć długoterminowy cel, jakim jest uzyskanie poziomu błędu poniżej progu istotności wynoszącego 2 % w przypadku programu „Horyzont Europa".

Agencja Wykonawcza ds. Klimatu, Infrastruktury i Środowiska jest jedną z pięciu agencji wykonawczych realizujących program „Horyzont Europa". Chociaż Agencja opracowała i wprowadziła odpowiednie kontrole w odniesieniu do procesów zarządzania dotacjami w ramach programu „Horyzont Europa", potrzebne są dalsze usprawnienia związane z zarządzaniem konfliktami interesów i procesami oceny, które mogą negatywnie wpłynąć na skuteczność i efektywność wdrażania.

Ponadto **audyt dotyczący zapewnienia wiarygodności** w odniesieniu do wydatków w ramach zarządzania bezpośredniego w Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa wykazał, że chociaż departament ten odpowiednio opracował i wdrożył swoje procesy zapewniania wiarygodności w odniesieniu do wydatków w ramach zarządzania bezpośredniego, należy dodatkowo ulepszyć koncepcję i finansową realizację umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów.

4.1.2. Procesy operacyjne

Służba Audytu Wewnętrznego przeprowadziła **trzy audyty dotyczące konkretnych programów lub instrumentów**. Audyt **Programu na rzecz jednolitego rynku** przyniósł pozytywne rezultaty, przy czym nie stwierdzono żadnych krytycznych ani bardzo ważnych niedociągnięć.

Audyt **wdrażania i monitorowania unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji** oraz **audyt nowego programu likwidacji obiektów jądrowych** i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi we Wspólnym Centrum Badawczym doprowadziły do wydania odpowiednio 10 i czterech bardzo ważnych zaleceń. Audyt dotyczący unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji wykazał, że procesy zarządzania aukcjami w ramach tego systemu funkcjonują prawidłowo, ale potrzebna jest dalsza poprawa w zakresie koncepcji i skutecznej realizacji innych procesów wdrażania i monitorowania unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji przez Dyrekcję Generalną ds. Działań w dziedzinie Klimatu. W przypadku programu likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami promieniotwórczymi potrzebna jest dalsza poprawa systemów zarządzania i kontroli, aby zapewnić trwałą, wydajną i skuteczną realizację programu we wszystkich obiektach jądrowych Wspólnego Centrum Badawczego.

4.1.3. Procesy wsparcia

Zarządzanie zasobami ludzkimi

Od Komisji oczekuje się realizacji większej liczby zadań, mimo że nie może ona zwiększyć ogólnej liczby pracowników, ponieważ obowiązuje ją stały poziom zatrudnienia. W związku z tym coraz więcej departamentów Komisji nie może uzyskać wzmocnień kadrowych, o które wnioskuje, co powoduje dużą presję na zasoby – Komisja zgłosiła to jako krytyczne ryzyko przekrojowe. W tym kontekście Służba Audytu Wewnętrznego przeprowadziła trzy audyty, aby ocenić różne aspekty zarządzania zasobami ludzkimi w Komisji.

W ramach audytu dotyczącego oceny potrzeb kadrowych w Komisji na szczeblu instytucjonalnym stwierdzono, że w przypadku istniejących procesów oceny potrzeb kadrowych w kontekście legislacyjnym i budżetowym

osiągnięto postępy, ale wymagane są kluczowe usprawnienia. Wskazano dwie kluczowe kwestie: 1) wsparcie ze strony służb centralnych w zakresie oceny potrzeb kadrowych na szczeblu departamentu lokalnego; oraz 2) kontrole jakości dotyczące potrzeb kadrowych przeprowadzane przez służby centralne. Rozwiązanie tych problemów ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia jak najlepszego wykorzystania ograniczonych zasobów Komisji oraz osiągnięcia jej kluczowych priorytetów i wypełnienia podstawowych obowiązków.

W wyniku audytu dotyczącego wielu podmiotów w zakresie przydziału zasobów ludzkich w delegaturach UE stwierdzono, że proces przydzielania przez Komisję zasobów ludzkich w delegaturach UE był zgodny z przepisami, ale należy ulepszyć jego strukturę oraz podwyższyć wydajność i skuteczność jego realizacji, aby osiągnąć cel, jakim jest zapewnienie ogólnej orientacji dotyczącej obciążenia delegatur UE pracą.

Na poziomie poszczególnych departamentów audyt zarządzania zasobami ludzkimi w Dyrekcji Generalnej ds. Stabilności Finansowej, Usług Finansowych i Unii Rynków Kapitałowych wykazał, że chociaż departament ten wprowadził odpowiedni system wewnętrzny do zarządzania zasobami ludzkimi, potrzebna jest dalsza poprawa struktury strategicznych ram kadrowych departamentu, która może mieć wpływ na ich skuteczne i efektywne wdrażanie.

Zarządzanie IT

Przeprowadzony w wielu dyrekcjach generalnych audyt zarządzania ryzykiem związanym z bezpieczeństwem informatycznym, obejmujący zarówno szczebel instytucjonalny, jak i lokalny, wykazał, że chociaż Komisja opracowała odpowiednie ramy i procesy zarządzania ryzykiem związanym z bezpieczeństwem informatycznym, zgodnie ze swoimi ramami dotyczącymi bezpieczeństwa informatycznego, należy jeszcze podwyższyć skuteczność i wydajność realizacji procesów w następujących obszarach: 1) metodyka zarządzania ryzykiem związanym z bezpieczeństwem informatycznym i powiązane narzędzia; 2) kryteria akceptacji ryzyka; 3) monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie wyników oceny ryzyka; oraz 4) kompletność i dokładność informacji dotyczących bezpieczeństwa informatycznego. Obszary wymagające poprawy określono zarówno na szczeblu Komisji, jak i na szczeblu zdecentralizowanym.

Ograniczony przegląd systemu SUMMA ([20]), przeprowadzony w ramach przygotowań do jego uruchomienia, koncentrował się na kontrolach wprowadzonych przez Dyrekcję Generalną ds. Budżetu w celu ograniczenia głównych zagrożeń związanych z migracją centralnego systemu rachunkowego, budżetowego i finansowego Komisji. W czasie ograniczonego przeglądu nadal stwierdzono bardzo ważne obszary wymagające dalszej poprawy. Ponadto określono dodatkowe obszary wymagające poprawy, które mogą mieć wpływ na późniejsze wydajne i skuteczne wykorzystanie systemu w praktyce.

Inne procesy wsparcia

W wyniku audytu ram finansowania technologii informacyjnych stwierdzono, że Dyrekcja Generalna ds. Usług Cyfrowych dołożyła starań, aby opracować i wdrożyć odpowiednie ramy kontroli zarządzania podstawowymi usługami informatycznymi i procesami obciążenia zwrotnego. Pomimo faktu, że w obecnych ramach finansowania technologii informacyjnych występują pewne pozytywne elementy, potrzebna jest jednak dalsza poprawa ich struktury w odniesieniu do koncepcji podstawowych usług informatycznych oraz adekwatności obecnych ram finansowania technologii informacyjnych do świadczenia zrównoważonych instytucjonalnych usług informatycznych w przyszłości.

W wyniku audytu Służby Audytu Wewnętrznego dotyczącego ochrony danych osobowych w Urzędzie Administracji i Wypłacania Należności Indywidualnych stwierdzono, że system kontroli wprowadzony przez urząd w odniesieniu do kluczowych procesów operacyjnych, w ramach których przetwarzane są dane osobowe, nie ma odpowiedniej struktury ani nie jest na tyle skutecznie wdrożony, aby zapewnić zgodność z odpowiednią podstawą prawną. Chociaż Służba Audytu Wewnętrznego przyjmuje do wiadomości, że w 2024 r. urząd podjął istotne kroki (po zakończeniu prac audytowych w terenie), aby wyeliminować kluczowe niedociągnięcia, nadal konieczne są znaczne postępy w zakresie 1) rozliczalności, ról i obowiązków; 2) ustaleń w przypadku wspólnego przetwarzania, międzynarodowego przekazywania danych osobowych i umów o gwarantowanym poziomie

([20]) Narzędzie rachunkowości memoriałowej i budżetowej.

usług, 3) zgodności z zasadami ochrony danych oraz 4) kontroli informatycznych w celu zapewnienia integralności, poufności i dostępności danych osobowych.

4.2. Ograniczone wnioski Służby Audytu Wewnętrznego

W lutym 2025 r. Służba Audytu Wewnętrznego przedstawiła wszystkim dyrekcjom generalnym i służbom Komisji ograniczone wnioski dotyczące stanu kontroli wewnętrznej ([21]). Wnioski te stanowią wkład w roczne sprawozdania z działalności za 2024 r. sporządzane przez odpowiednie dyrekcje generalne i służby. Opierają się one na pracach audytowych przeprowadzonych w ciągu ostatnich pięciu lat i obejmują one wszystkie otwarte zalecenia wydane do tej pory. Wniosek Służby Audytu Wewnętrznego dotyczący stanu kontroli wewnętrznych ogranicza się do systemów zarządzania i kontroli, które zostały poddane audytowi. Nie obejmuje on systemów, które w ostatnich pięciu latach nie były poddane audytowi przez Służbę Audytu Wewnętrznego.

4.3. Ogólne wnioski dotyczące zarządzania finansami przez Komisję

Zgodnie z wymogami określonymi w statucie Służba Audytu Wewnętrznego wydaje coroczne ogólne wnioski dotyczące zarządzania finansami przez Komisję. Opierają się one na pracach audytowych w zakresie zarządzania finansami przez Komisję przeprowadzonych przez Służbę Audytu Wewnętrznego w ciągu ostatnich trzech lat (2022–2024). Uwzględniają one również informacje pochodzące z innych źródeł, takich jak sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Ogólne wnioski są wydawane w tym samym czasie co niniejsze sprawozdanie i obejmują ten sam rok.

Na podstawie tych informacji audytor wewnętrzny uznał, że w 2024 r. Komisja wdrożyła procedury zarządzania, zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, które – analizowane jako całość – są odpowiednie, aby uzyskać wystarczającą pewność osiągnięcia zakładanych celów finansowych, z wyjątkiem tych obszarów zarządzania finansami, w odniesieniu do których delegowani urzędnicy zatwierdzający wyrazili zastrzeżenia w swoich poświadczeniach wiarygodności.

Nie zgłaszając w ogólnym wniosku z 2024 r. dalszych zastrzeżeń, Służba Audytu Wewnętrznego zwróciła uwagę Komisji na potrzebę zareagowania na wysokie przekrojowe ryzyko dla instytucji i budżetu UE poprzez wykorzystanie wniosków wyciągniętych z zarządzania jej zasobami finansowymi w trudnej sytuacji.

Wiąże się to w szczególności ze złożonością (innowacyjnych) mechanizmów finansowania i powiązanymi wyzwaniami dla ich wdrożenia. Komisja, która jest ostatecznie odpowiedzialna za zapewnienie legalności i prawidłowości wydatków oraz za należyte zarządzanie finansami, będzie zatem musiała nadal podejmować działania w celu ograniczenia stwierdzonego nowego wysokiego ryzyka.

W związku z tym, że Komisja rozpoczyna ambitne zmiany w budżecie UE, które mają sprawić, że budżet będzie prostszy, lepiej ukierunkowany i będzie miał większe oddziaływanie, **należy dostosować tradycyjne ramy zarządzania, kontroli i zapewniania wiarygodności**, aby pozostały one adekwatne do innowacyjnych, złożonych modeli finansowania i nowych modeli realizacji, w tym podejść opartych na wynikach.

Aby ramy zapewniania wiarygodności i ramy kontroli pozostały skuteczne w kolejnych wieloletnich ramach finansowych, muszą być **proporcjonalne** do związanego z nimi ryzyka. Poziom i intensywność kontroli należy dostosować do modelu realizacji przyszłych instrumentów, aby uniknąć powielania kontroli i audytów oraz zmniejszyć obciążenie administracyjne.

([21]) W przypadku usługi doradczej IDEA – Inspiracja, Debata, Efektywność, Aktywizacja w latach 2020–2024 nie przeprowadzono żadnych audytów, ponieważ nie zidentyfikowano wysokiego ryzyka, w związku z czym nie przedstawiono żadnego ograniczonego wniosku.

Strategię zapewniania wiarygodności i kontroli należy **od samego początku** opracowywać równolegle z koncepcją i planowaniem wdrażania polityki, zapewniając w ten sposób zarówno skuteczną, jak i wydajną realizację programów, a także wspierając szersze cele w zakresie zarządzania finansami i administracji.

Zasadnicze znaczenie ma **utrzymanie odpowiedniego poziomu kontroli** przez cały okres realizacji programów, zwłaszcza jeżeli opóźnienia we wdrażaniu funduszy powodują presję. Aby zapewnić ciągłą i niezawodną realizację nowych strategii kontroli i zapewniania wiarygodności, należy określić i przydzielić niezbędne zasoby ludzkie posiadające zarówno zdolności, jak i umiejętności, od początku do momentu zamknięcia programu.

5. Konsultacje z zespołem Komisji ds. nieprawidłowości finansowych

W 2024 r. zespół powołany na podstawie art. 145 rozporządzenia finansowego, wydający opinię, o której mowa w art. 93 rozporządzenia finansowego, nie zgłosił problemów systemowych.